

Seurakuntien Lapsityön Keskus
TOIMINTAKERTOMUS 2016

Suomen Ev.-lut. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry (SLK) on vanhin kirkollinen lapsi- ja perhetyön palvelu-, asiantuntija- ja yhteistyöjärjestö. Sen juuret ovat vuonna 1888 perustetussa Suomen Pyhäkouluyhdistyksessä. Järjestö kehittää ja tukee seurakuntien lapsi- ja perhetyötä sekä osallistuu ja vaikuttaa työhön lasten ja perheiden hyväksi kirkossa ja yhteiskunnassa. Vuonna 2016 järjestön jäsenenä oli 315 seurakuntaa ja 4 järjestöä.

Järjestöfuusio

Toimintavuonna Suomen Ev.-lut. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry, Suomen Poikien ja Tyttöjen Keskus - PTK ry ja Nuorten Keskus ry valmistelivat ja toteuttivat järjestöjen yhdistämisen. Järjestöjen johtokunnat tai hallitukset selvittivät yhdistymisen edellytyksiä, ja yhdistymistä koskevat ensimmäiset hallinnolliset päätökset tehtiin vuoden 2016 keväällä. Lopulliset päätökset tehtiin ylimääräisissä yhdistyksen kokouksissa 1.12.2016. Nuori kirkko ry aloitti virallisesti toimintansa vuoden 2017 alussa.

1. KAHDEN TIIMIN SISÄLTÖVASTUU

Sisältövastuiden osalta järjestön tehtäviä toteutettiin kahdessa tiimissä:

Seurakunta ja koti -tiimin toiminnalla vahvistettiin lapsen kristillistä identiteettiä, kodin ja seurakunnan yhteyttä, seurakuntalaisten aktiivista osallisuutta (vapaaehtoistoiminta) sekä seurakunnan jäsenyyttä. Erityisalueina tiimille kuuluivat kaste, lasten ja perheiden jumalanpalveluselämä, musiikki, pyhäkoulu sekä Lastenkirkko-verkkosivusto.

Varhaiskasvatus-tiimin tiimin työsarkaan kuului kehittää ja tukea seurakuntien varhaiskasvatusta ja yhteiskunnan varhaiskasvatusta, erityisesti uskontokasvatusta. Erityisalueina tiimille kuuluivat päiväkerho, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, perhetyö sovitulta osin (perhekerhot / avoimet palvelut) sekä päivähoidon uskontokasvatuksen tukeminen.

Lisäksi toimintaa suunnitteli ja toteutti

- * kouluttajakokous ja koulutuspalveluiden ohjausryhmä
- * viestintäryhmä
- * koulutusmarkkinointiryhmä
- * Pikkuväen toimitus
- * Pyhäkoululehden toimituskunta ja toimitus
- * Lastenkirkko-lehden suunnitteluryhmä

SLK:n sekä Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy:n yhteisistä kysymyksistä sovittiin yhteistyöryhmässä.

Järjestön keskeistä toimintaa olivat koulutusten ja neuvottelupäivien järjestäminen, uusien toimintamallien ja metodien kehittäminen ja edistäminen, materiaalien tuottaminen (lehdet, ohjelmistokokonaisuudet, verkkomateriaalit, kirjat), kehitystyö ja vaikuttaminen yhteistyöverkostoissa sekä viestintä.

2. VIESTINTÄÄ JA VAIKUTTAMISTA

2.1. Yhteinen viestinnän kärki: Saa puhua!

Uskonnolliset kysymykset kuuluvat lapsen tärkeiden asioiden joukkoon, ja se oli yksi peruste nostaa Saa puhua! keskeiseksi viestinnän kärjeksi. Yhteistä kärkeä pidettiin esillä lehdissä, neuvottelupäivillä ja koulutuksissa.

Saa puhua! -kärjen ydinajatus oli, että uskonto saa näkyä yhteiskunnassa ja ihmisiä pitää rohkaista keskustelemaan katsomukseen liittyvistä kysymyksistä. Erityisesti tavoitteena oli, että aikuiset huomasivat uskonnollisten kysymysten olevan lapsille tavallisia arjessa esiin otettavia asioita.

Lapsimessuilla 2016 teemaa nostettiin esittelemällä Vanhemmuuden teesit -materiaalia, joka kannustaa puhumaan lapsen kanssa myös katsomuksesta. Pysähdy pyhään! -teesi herätti erityisesti huomaamaan tämän näkökulman.

Saa puhua! -teema levisi vuoden mittaan tarkoittamaan monia eri asioita. Saa puhua! antoi puhtia varsinaisen tavoitteen lisäksi mm. yleisesti lapsen osallisuuden merkityksen painottamiseen ja Piki-hankkeeseen liittyen kiusaamisen puheeksi ottamiseen.

Haasteena koettiin Saa puhua! -teeman laajuus viestinnällisenä kärkenä: yhdessä todettiin, että kärkiajattelun kehittäminen vaatii vielä työtä.

2.2. Reformaation merkkivuosi Armoa 2017!

Reformaation merkkivuoteen valmistauduttiin huomioimalla juhluvuosi järjestön viestinnässä sekä koulutusten, hankkeiden ja materiaalien sisällöissä. Pääsihteeri Lasse Halme oli mukana Kirkkohallituksen reformaation merkkivuoden kasvatustyöryhmässä ja kouluttaja Mari Torri-Tuominen jumalanpalvelustyöryhmässä. Työn tuloksena syntyi mm. jumalanpalvelusmusiikkia, jota hyödynnettiin järjestön toteuttamassa mikkelinpäivän materiaalissa. Reformaation vuoteen niveltäviä Raamattulauluja lapsikuoroille -materiaalia valmisteltiin.

Jumalanpalvelustyöryhmän kautta käynnistyi myös ns. rukouskuutiot-hanke. Sen tuloksena alettiin valmistella puisia ilta- ja ruokarukousnoppia etsimällä sopivia rukouksia ja yhteistyöverkostoja. Suomen Pyhäkoulun Ystävät ry liittyi tähän hankkeeseen.

Virsisan valmisteluissa reformaation merkkivuosi ja armo-teema näkyivät mm. visan virsivalinnoissa.

Armoa nääs! -otsikolla toteutettiin valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät syyskuussa Tampereella.

2.3. Mikkelinpäivänä Suuremman suojassa – yhteistyötä Kirkon vahvuudet -työryhmän kanssa

Järjestöllä oli edustaja Kirkkohallituksen vetämässä Kirkon vahvuudet -työryhmässä, johon kuuluivat pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymät, SLK, PTK, Lähetysseura, KUA, Pipliaseura, Kirkkopalvelut ja Helsingin hiippakunta. Työryhmän työskentelyyn osallistui tiedottaja Erja Saarinen ja tarpeen mukaan myös kouluttaja Anita Ahtiainen.

Työryhmä nosti vuoden 2016 kärjeksi järjestöllemme hyvin sopivan mikkelinpäivän ja siihen liittyen Suuremman suojassa -teeman. Teeman erityisenä tarkoituksena oli nostaa esille ihmisarvoa. Suuremman suojassa -teema liitettiin järjestöstämme seurakuntiin lähetettävään mikkelinpäivämateriaaliin. Anita Ahtiainen osallistui Suuremman suojassa -somekampanjan

toteuttamiseen, jossa nostettiin mm. kouluun lähtevien siunaamistilaisuuksia esille.

2.4. Yhteisvastuuaineisto

Tuotimme Yhteisvastuukeräyksen lapsille tarkoitetun aineiston yhteistyössä Kirkkopalvelujen kanssa. Aineistoa hyödynnettiin omissa julkaisuissa ja toiminnassa.

3. LEHDET JA MEDIAT

Seurakuntien Lapsityön Keskus julkaisi kolme lehteä, joiden kustantajana toimii Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy. Lapsille suunnattiin Lastenkirkko-lehti, aikuisille Pyhäkoululehti ja Pikkuväki.

Seurakuntien Lapsityön Keskus oli myös julkaisijana Kirkkomusiikki-lehdessä yhdessä Suomen Kanttori-Urkuriliiton ja Suomen Kirkkomusiikkiliiton kanssa. Kirkkomusiikki-lehdessä SLK:lla on ollut oma kaksisivuinen palsta ajankohtaisille asioille.

Lastenkirkko.fi toimi lapsille tarkoitettuna verkkopalveluna, joka toteutettiin kirkollisten toimijoiden yhteistyönä.

3.1. Pyhäkoululehdestä ja Pikkuväki-lehdestä yksi varhaiskasvatuksen lehti

Toimintavuonna valmisteltiin Pyhäkoululehden ja Pikkuväki-lehden yhdistyminen yhdeksi seurakunnan varhaiskasvatuksen lehdeksi siten, että uusi lehti alkaisi ilmestyä vuoden 2017 alusta.

Uuteen lehteen kohdistuvia toiveita ja tarpeita kartoitettiin kyselyllä, joka lähetettiin asiakkaille postitse. Kyselyyn vastattiin maaliskuun kuluessa joko verkossa tai palauttamalla kyselylomake. Samalla pyydettiin nimiehdotuksia lehdelle. Kyselyssä esiteltiin myös uuden lehden konsepti, joka sai pääosin myönteisen vastaanoton; yhdistyminen nähtiin järkevänä mm. resurssien ja laaja-alaisen työotteen kehittämisen kannalta. Kyselyyn saatiin n. 300 vastausta.

Lehti sai nimekseen Pieni on Suurin. Nimen katsottiin kuvastavan Seurakuntien Lapsityön Keskuksen arvoja sekä lapsilähtöistä toimintaa työn kehittämisen kärkenä.

Lehdestä päätettiin luoda palvelukokonaisuus, joka rakentuu lehden lisäksi liitteistä, verkkosivuista, some-palveluista ja uutiskirjeistä.

Pieni on Suurin -lehdestä luotiin 6 kertaa vuodessa ilmestyvä julkaisu. Pyhäkoulun tueksi suunniteltiin kahdesti vuodessa (tammi- ja elokuussa) ilmestyvä erillinen liite, jonka tilaajat saisivat myös samaan aikaan ilmestyvän Pieni on Suurin -lehden. Päiväkerho- ja perhekerhon suunnitelmaliitteet päätettiin yhdistää ja julkaista numeron 2/17 mukana.

3.2. Lastenkirkko-media

Vuoden 2016 alusta Lastenkirkko-lehti ja www.lastenkirkko.fi muodostavat yhdessä yhden 3-8-vuotiaille suunnatun Lastenkirkko-median. Lastenkirkon mediatyölle laadittiin yhteinen sisältösuunnitelma, joka on ollut tärkeä perusta yhteistyölle. Arvot ja tavoitteet ovat saaneet niin käyttäjien kuin Lastenkirkon ohjausryhmän luottamuksen.

Lastenkirkko.fi:n kehittämistä on hankaloittanut resurssien epävarmuus ja tuotannon kalleus. Tilanne parani piirun verran, kun ohjausryhmä suuntasi osan lastenkirkko.fi:n varoista päätoimittajan palkkakuluihin. Sen myötä kokeiltiin uusia toimintatapoja, mm. säännöllisiä lastentoimituksen tapaamisia Lauttasaaren seurakunnan iltapäiväkerholaisten kanssa sekä lähetettiin uutiskirjeitä seurakuntiin. Sisältöjä saatiin pelillisemmiksi uuden graafikon aloitettua.

Lastenkirkko.fi-sivustolle tuotettiin useita musiikkivideoita yhteistyössä pääkaupunkiseudun seurakuntien kuorojen kanssa. Videoita tuotettiin myös Nokialla, jossa käynnistyi mediapyhäkoulu. Sen myötä syntyi 10 pyhäkouluvideota 10 nokialaisen lapsen voimin. Videoidenteossa ovat olleet myös parkanolaiset lapset, joiden joulumusikaalista tehtiin video Lastenkirkkoon.

Lastenkirkon kantavista hahmoista tehtiin teatterinuket, jotka keräsivät niin lasten kuin aikuistenkin huomion missä ikinä olivatkin. Nuket olivat keskeisessä roolissa mm. videojoulukalenterissa.

Lastenkirkon käyttäjämäärät verkkosivuston kautta eivät nousseet toimintasuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Kävijöitä tavoiteltiin erityisesti seurakuntien kokoontuvaan toimintaan osallistuvista lapsista, mutta näin ei ole käynyt. Lastenkirkon sisältöjä katsottiin myös Youtubesta. Seurakunnille on viestitty, että videoita saa vapaasti sisällyttää myös omiin verkkosivuihin. Lastenkirkon katsotuin Youtube-video Taika-Petteri ja Jakke Jääkarhu, Jakkea jännittää, on kerännyt 21 306 katsontakertaa.

3.3. Fisucraftista vuoden 2016 mediateko

Fisucraftin toiminnassa vahvistuivat sekä kerhotoiminta että tapahtumat. Vuoden kuluessa rakennettiin yhteyksiä kerhotoiminnasta kiinnostuneisiin seurakuntiin ja yhteistyöstä innostuneisiin järjestöihin, kuten EHYT ry:hyn. Helsingin seurakuntien verkkopappi Markus Kartano teki tärkeää kehittämistyötä – esimerkiksi reformaation merkkivuoden lähestyessä Fisucraftiin saatiin Luthercraft, jossa lapset pääsevät tutustumaan 500 vuoden takaisin paikkoihin Wittenbergissä ja reformaation keskeisiin ideoihin.

Toiminta on ollut niin vakuuttavaa, että Kristillinen medialiitto valitsi Fisucraftin vuoden 2016 kristilliseksi mediateoksi.

Vuonna 2016 Fisucraftissa ei ollut käytössä järjestelmää, jolla käyttäjämääriä olisi voinut luotettavasti seurata.

Kuorot, mediapyhäkoulu, lastentoimitus ja Fisucraftin valvojat mukaan lukien Lastenkirkko-median sisältöjä on vuonna 2016 ollut tekemässä reilusti yli 100 lasta.

4. SLK-KOULUTUSPALVELUT

Koulutuksen yhteinen kärki liittyi SLK:n yhteiseen viestinnän Saa puhua! –kärkeen. Tavoitteena oli lisätä avoimuutta keskustelulle positiivisesta uskonnonvapaudesta, kristillisen kasvatuksen ja uskontokasvatuksen eroista ja tehtävistä, sekä lisätä asiakaslähtöisyyttä ja selkeyttä toimintatavoissa.

4.1. Koulutusmarkkinointia vietiin yhä enemmän someen

Uusien menetelmien käyttöä ja osaamista sosiaalisessa mediassa toteutettiin pitkin vuotta järjestön Facebook-sivuilla. Järjestön sivua päivitettiin säännöllisesti lisäämällä koulutusilmoituksia ja tietoa järjestön muista ajankohtaisista aiheista. Isoille tapahtumille tehtiin omat Facebook-tapahtumat, joihin päivitettiin sisältöä suunnitelmallisesti.

Järjestön kouluttajat osallistuivat Facebook-sivujen sisällön tuotantoon tuoden näkyväksi omien töiden sisältöjä sekä osallistuen järjestön toimintaan liittyviin keskusteluihin. Järjestön sivuille saatiin tasaiseen tahtiin tykkääjiä ja vuoden lopussa niitä oli kertynyt jo 717.

Koulutusmarkkinoinnille asetettu tavoite lisätä kentän tietoisuutta räätälöidyistä koulutuksista ei toteutunut suunnitellussa laajuudessa. Räätälöityjen koulutusten markkinointia toteutettiin Pikkuväki-lehdessä ilmoituksin sekä Apsis-järjestelmän kautta kohdennettuina uutiskirjeinä.

Koko koulutustarjonta koottiin painettuun koulutuskalenteriin yhteistyössä Seurakuntaopiston kanssa toimintasuunnitelman mukaisesti.

Vuoden 2016 aikana osa kouluttajista hyödynsi koulutusten suunnittelussa etukäteiskyselyä, jossa kartoitettiin koulutukseen osallistujien ennako-odotuksia ja osaamista. Lisäksi palautetta kerättiin Webropol-kyselyllä koulutusten jälkeen. Seurakuntien valtakunnallisista varhaiskasvatuksen neuvottelupäivistä kerättiin palaute Webropolin kautta. Saatu palaute huomioitiin seuraavien päivien suunnittelussa, markkinoinnissa sekä koulutusten kehittämisessä.

4.2. Koulutus toteutuman ja määrien näkökulmasta

Vuonna 2016 järjestettiin 83 koulutusta ja muuta tapahtumaa, joihin osallistui 3801 henkilöä ja kouluttajien pitämiä opetustunteja kertyi yhteensä 845, osallistujien opetustunteja yhteensä 34779. Kymmenen suunnitelluista koulutuksista ei toteutunut. Koulutusyhteistyötä Seurakuntaopiston kanssa jatkettiin menestyksellisesti. Varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät myytiin loppuun jälleen nopeasti (yli 300 osallistujaa), ja kesäkuun Suvilaiva-laululaineilla risteily oli menestys ja keräsi kävijöiltä positiivista palautetta.

Koulustuotoiminta supistui verrattuna edelliseen vuoteen niin koulutustapahtumien kuin osallistujienkin määrissä mitattuna.

5. PERUSTYÖTÄ KEHITTÄMÄSSÄ

5.1. Päiväkerhon sisältöjä ja varhaispedagogiikkaa kehitettiin

Varhaispedagogiikassa tähdättiin laadukkaan ja ajanmukaisen sisällön kehittämiseen. Toimintavuonna kiinnitettiin erityisesti huomiota osallisuuden ja havainnoinnin teemoihin.

Yleisesti vahvistettiin tietoisuutta uuden varhaiskasvatuslain ja esiopetussuunnitelman sekä uudistuvan varhaiskasvatussuunnitelman mahdollistamista tavoista toteuttaa uskonto- ja katsomuskasvatusta. SLK:n kärki Saa puhua! puolusti yhteistyön mahdollisuuksia lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin puolesta.

Koska uusi kouluttaja aloitti kesken toimintakauden, osa tilauskoulutustavoitteista jäi saavuttamatta. Varhaiskasvatuksen pedagogiikan kalenterikoulutukset pidettiin kuitenkin suunnitellusti ja uusia varhaiskasvatuksen koulutuksia alettiin kehittää. Näistä Pedagoginen päivitys -koulutusta tilattiin seurakuntiin kaksi kertaa. Lisäksi kehitettiin koulutuksia ja sisältöjä lapsihavainnointiin ja Vasu2017:ään liittyen.

Toimintakaudella jatkui (v. 2015–2016) seurakuntien ammatillisen varhaiskasvatuksen 70-vuotisen historian juhlinta – päiväkerhotoiminnasta alkanut toiminta on laajentunut monimuotoiseksi varhaiskasvatukseksi ja perhetyöksi. SLK oli aktiivisesti mukana KKP:n päiväkerhotyöryhmässä. Sekä päiväkerhon että muun varhaiskasvatuksen profiilia ja vaikuttavuutta nostettiin esiin sähköisessä mediassa. Pikkuväki-lehti seurasi juhluvuoden viettoja mm. julkaisemalla seurakuntien juhlatoteutuksia.

Päiväkerhojen varhaispedagogiikkaan ja hyvä käytänteitä nostettiin Pikkuväen jokaisessa numerossa. Lisäksi uuden Pieni on suurin -lehden fuusion yhteydessä huomioitiin seurakuntien päiväkerhot ja seurakunnan varhaiskasvatuksen vahvistaminen ja näkyvyyden lisääminen vaikuttivat uuden lehden rakenteeseen.

5.2. Perhelähtöistä toimintaa

Vanhemmuuden ja kotien hengellisyyden tukeminen, kasteeseen liittyvän yhteydenpidon ja perhetyön kehittäminen koulutuksen ja materiaalisuunnittelun kautta jatkui.

Edellisvuoden lopulla ilmestyneet Katso silmiin ja rakasta -teesit vanhemmuudesta olivat näkyvästi esillä Lapsimessuilla, varhaiskasvatuksen neuvottelupäivillä sekä Perheen parhaaksi -perhetoiminnan kehittämiskoulutuksessa.

Monimuotoista perhekerhotoimintaa kehitettiin osana kokonaisvaltaista perhetyötä. Työssä pyrittiin lisäämään osallisuutta ja vastaamaan erilaisten perheiden tarpeisiin.

Perheen parhaaksi -koulutus toteutui, mutta osallistujia oli kaikkiaan vain seitsemän. Koulutuksen sisältö oli vahvasti perhetoiminnan kehittämiseen ja ajankohtaisiin kysymyksiin painottuvaa. Osallistujien toiveet huomioitiin koulutuksen sisällöissä.

Pikkuväki-lehti julkaisi perhetyöhön liittyviä artikkeleita ja perhekerhotoiminnan kehittämiseen ohjaavia kirjoituksia. Lehdessä julkaistiin myös koko toimintakauden kattava perhekerholiite.

5.3. Aamu- ja iltapäivätoiminta

PTK:n järjestämällä Aarre arkussako – aamu ja iltapäivätoiminnan neuvottelupäivillä marraskuussa Lappeenrannassa oltiin mukana yhteistyökumppanina osallistumalla suunnitteluun, markkinointiin ja toteutukseen. Päivillä edistettiin PIKI-toimintamallia, monikulttuurisuutta ja lapsivaikutusten arviointia.

Osallistujia päivillä oli 48. Ohjelmatarjonnassa oltiin luovuuden lähteillä teemoina tarinankerronta, kuvataide ja musiikki. Palaute päivistä oli hyvää. Ohjelmatarjonnan toiminnallisuutta ja

konkreettisuutta kiitettiin. Tulevaisuuteen liittyen pohdittiin apuja erityislasten huomioimiseen ryhmissä ja edelleen yhteistä puhetta AIP-työntekijöiden kanssa. AIP-päivät on toteutettu osaksi myös järjestävän hiippakunnan myötävaikutuksella. Jaakkiman opiston opiskelijat olivat mukana neuvottelupäivissä Liikkuva seurakunta -teemalla "liikuttajina" sekä messun toteutuksessa.

AIP-päiviä ei jatkossa enää järjestetä omana tapahtumanaan. Vuoden 2017 varhaiskasvatuksen neuvottelupäiviä aloitettiin suunnittelemaan vuoden 2016 aikana. Tällöin myös mukana on PTK:n työntekijä. Työryhmässä pohdittiin, miten voidaan huomioida AIP:n työntekijät vuoden 2017 neuvottelupäivillä. Vuonna 2017 varhaiskasvatuksen neuvottelupäivillä AIP:llä on oma kanava ja AIP:n erityiskysymykset on pyritty huomioimaan päiviä rakennettaessa monipuolisesti.

5.4. Päivähoitoyhteistyö ja yhteiskunnan uskontokasvatus

Kuluneen vuoden aikana SLK oli mukana Kirkkohallituksen päivähoiton uskontokasvatusta tukevassa työryhmässä. Koska toimintavuoden aikana Vasu2017 oli opetusministeriössä valmisteilla, seurasi työryhmä tulevaa toteutusta uskonto- ja katsomuskasvatuksen näkökulmasta. Työryhmä antoi omat lausuntonsa opetusministeriölle ja oli näin omalta osaltaan vaikuttamassa lapsilähtöisen näkökulman vahvistamisessa.

Vuoden aikana toteutettiin uskontokasvatuksen mentoritilaukoulutuksia eri puolilla Suomea, samoin toteutettiin kehittyvä mentoriseminaari Helsingissä (Oulussa vastaava tilaisuus jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän takia).

Kouluttaja Tiina Haapsalo oli mukana Oulun yliopiston, hiippakunnan ja Ely-keskuksen toteuttamassa uusien OPS:ien seminaaripäivässä Oulussa. Tilaisuus kokosi osallistujia sekä peruskoulun että varhaiskasvatuksen työntekijöistä.

Uuden varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen artikkelikirjan työryhmä aloitti työskentelynsä ja syksyn aikana valmistui dispositio kirjalle.

Vasu2017 herätti paljon keskustelua ja kysymyksiä sekä seurakunnissa että yhteiskunnan varhaiskasvatuksessa. Vasu2017:n sisältöjä edistettiin vuoden 2016 koulutuksissa.

5.4. Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)

LAVA-ajattelua on pidetty esillä kaikissa SLK:n koulutuksissa, lehdissä ja nettisivuilla. Järjestön työntekijä oli mukana Tyttöjen ja poikien oikeudet kirkossa (TPOK) -työryhmässä Kirkkohallituksen LAVA:n seurantaryhmässä. Molemmissa ryhmissä edistettiin LAVA:n käyttöönottoa seurakunnissa sekä toteutettiin TPOK:in järjestämänä seurakuntakohtaisia koulutuksia. TPOK on myös järjestänyt vuosittain lapsiasiahenkilöiden seminaarin, joka tänä vuonna toteutui Turussa.

5.5. Kaste – kummiksi.fi-sivusto suunnitteilla

Työryhmässä valmisteltiin toimenpiteitä, joilla kristillistä kummiutta jatkossa tuettaisiin entistä paremmin. Tavoitteena on ollut luoda suomalaisten käyttöön verkkosivusto www.kummiksi.fi, joka auttaa kummin tehtävän toteuttamisessa. Sivuston suunnittelu siirrettiin yhdistyville Nuorelle kirkolle.

Yhdessä kustantamon ja Monica Vikström-Jokelan kanssa tehtiin suunnitelmia työotsikolla Lapsen iltahetki, johon sisältyisi pikku tarinoita, "helppoja" rukouksia ja musiikkia sekä Lasten virsi- että Kirkkomuskari -levyiltä. Toteutukset siirtyivät vuodelle 2017.

5.6. Lasten ja perheiden jumalanpalvelus – jyvemmälle messuun!

Jumalanpalveluselämää kehitettiin yhteistyössä seurakuntien, Kirkon koulutuskeskuksen, kirkkohallituksen ja hiippakuntien kanssa. Koulutuksia suunniteltiin mm. syksyllä ilmestyneen Jyvemmälle messun -kirjan ympärille. Jumalanpalveluselämään liittyvänä asiana nostettiin iltarukousta perheissä tärkeäksi lapsen elämään kuuluvaksi asiaksi.

Reformaation merkkivuoden jumalanpalvelustyöryhmän jäsenyys edesauttoi merkkivuoden pääteemojen jalkautumista varhaiskasvatukseen jumalanpalveluselämään ja päinvastoin. Pikkuväki-lehden jumalanpalveluelämän virikeaineistossa keskityttiin tarjoamaan työntekijöille lasta osallistavia messuvamistelun työkaluja.

Koulutuksia järjestettiin mm. Espoon Leppävaarassa, Vantaan Rekolassa, Joensuun Pielisensuussa, Keravalla ja Vihdissä.

Erityismaininnan ansaitsee Jyväskylän Kasvatuksen päivien päätösmessu, joka ei ollut varsinaisesti koulutustapahtuma, mutta messuun osallistuvalla se saattoi siksi muodostuakin! Ainakin siinä oli mahdollisuus havainnoida, miten lasten osallisuus ja olemusta messussa näyttäytyy – messun yhteistä tekemistä ja rohkeutta tehdä asioita näkyväksi kiitettiin. Messussa oli mukana jyvskyläläisiä pyhäkoululaisia sekä Jyväskylän Keljonkankaan koulun 3–6. luokkalaisten musakerho (noin 40 lasta).

Lapset ja maailmojen messu -koulutus ideoitiin, mutta osallistujia siihen ei saatu.

Järjestö oli mukana Lähetysjuhlilla ja Herättäjäjuhlilla omalla ständillä. Siellä tutustuttiin Lastenkirkkoon, ja samalla keskusteltiin perheiden kanssa iltarukouksesta.

5.7. Pyhäkoulua tsempattiin

Pyhäkoulussa vuoden 2016 erityisenä tavoitteena oli kirkastaa kristillistä ihmiskäsitystä ja rohkaista puhumaan kristillisestä elämäntavasta ja kristinuskon sisällöstä Saa puhua! -kärjen mukaisesti.

Järjestö kehitti pyhäkoulutoimintaa yhteistyössä Suomen Pyhäkoulun Ystävät ry:n ja Seurakuntaopiston kanssa. Yhteistyössä järjestettiin mm. Pyhäkoulusymposium, jonka teemana oli Kaiken ikäisten pyhäkoulu. Koulutustapahtumassa toteutui lasten ja nuorten osallisuus: juontamassa oli raisiolaisia nuoria, ja messun toteutti Tampereen eteläisen seurakunnan tornikiltalaiset yhdessä pastori Maarit Kuusiston kanssa. Kokonaisuudesta onnistumisesta annettu arvosana oli 4,5 (max.6).

Yhteistyössä Suomen Pyhäkoulun Ystävät SPY:n kanssa järjestettiin pyhäkoulutsemppi Kajaanissa, josta saatiin erinomainen kokemus. Toteutus yhdistettiin isosten viikonloppuleiriin niin, että pyhäkoulukoulutus päästiin aloittamaan nuorten kanssa yhteisellä toiminnallisella messulla. Koulutuspäivä vaikuttaa olleen osallistujille erittäin antoisa.

5.8. Musiikki – kirkkomuskarit nosteessa

Kirkkomuskari 2 -materiaalin pohjalta tarjottiin edelleen koulutuksia seurakuntiin, hiippakuntiin ja seurakuntayhtymiin. Koulutuksissa edistettiin musiikin monipuolista käyttöä ja musiikin kaikkien elementtien mukanaoloa; liikuntaa ja leikkiä.

Tilauuskoulutuksena toteutui 16 Kirkkomuskari-koulutusta kalenterikoulutusten lisäksi. Kirkkomuskarien paikka seurakunnissa on vakiintunut, ja yhä edelleen perustetaan uusia muskareita. Muskarimaiset tavat tehdä ja käyttää musiikkia ovat käytössä kokoavan toiminnan muodoissa: erilaisissa vauvaryhmissä, päiväkerhoissa ja perhekerhoissa. Pienten kuorotoiminnassa on huomattu myös muskaritapojen moninaisuus ja toimivuus. Monilla paikkakunnilla on aloittanut muskarikuoro.

Muita huomattavia koulutuskokonaisuuksia olivat Lapsikuorokurssi yhteistyössä Kirkon koulutuskeskuksen kanssa sekä Pyhät tanssit ja liike -koulutus yhteistyössä Seurakuntaopiston kanssa

Kirkkomuskari 2 -äänite ilmestyi tammikuussa.

6. KRISTILLISEN KASVATUKSEN MENETELMIÄ

Vakiintuneet lapsilähtöiset menetelmät kuten Godly Play, Lattiakuvat, raamattuleikki ja rukoushelmet nousivat uusien julkaisujen ja koulutustapahtumien myötä esiin 2016 toiminnassa.

6.1. Godly Play

Godly Play -menetelmän osalta vuosi oli varsin tyydyttävä. Helmikuun ajankohtaispäivillä Seurakuntaopistolla oli 13 osallistujaa. Todettiin, että sosiaalisen median merkitys Godly Play -väen yhdistäjänä ja tärkeiden teemojen nostajana on yhteistä tapaamista merkittävämpi. Päivillä luotiin yhteyttä Suomen Montessoriliiton, jonka puheenjohtaja Päivi Soikkeli vieraili alustajana ajankohtaispäivillä.

Tampereen hiippakunnan kanssa yhteistyössä järjestettyyn GP-peruskoulutukseen taas oli niin paljon tulijoita, että määrää jouduttiin rajaamaan koulutuksen laadun varmistamiseksi. Lopulta Nokian seurakunnan raamattuhuoneella koulutuksen kävi 20 eri ammattien edustajaa.

Euroopan Godly Play -konferenssin Latviassa (9.–12.9.2016) osallistui Anita Ahtiainen. Konferenssista saatiin nostetta Suomen Godly Play -toiminnan kehittämiseen, ja ajatus uudesta GP-tilasta yhteistyössä Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan ja hiippakunnan kanssa alkoi itää. Asiasta käytiin neuvotteluja pitkin syksyä. Sopivaa tilaa ei vielä löydetty, mutta asiaa valmistellaan eteenpäin.

6.2. Raamattuleikki

Raamattuleikki oli koulutusten näkökulmasta suosituin menetelmä vuonna 2016. Seurakuntaopiston koulutus veti vain 12 henkeä, mutta tilauuskoulutuksissa oli isoja, 20–40 hengen ryhmiä.

Raamattuleikkikoulutuksia järjestettiin mm. Seinäjoella, Siilinjärvellä, Koillismaan rovastikunnassa, Lapualla ja Joensuussa.

6.3. Rukoushelmet

Pelkästään rukoushelmiin liittyviä tilauskoulutuksia ei järjestetty, mutta helmiin liittyviä työskentelyä sisällytettiin hartausmateriaaleihin.

6.4. Lattiakuvat

Lattiakuvakouluttajien antoisille kehittämispäiville, joissa vieraili mm. menetelmän äiti Ester Kaufman, osallistui kouluttajat Tiina Haapsalo ja Anita Ahtiainen. Kouluttajat antoivat tukensa uuden yhteiskunnan varhaiskasvatukseen ja kouluihin suunnatun Lattikuvat-kirjan kirjoittamiseen.

7. HANKKEITA, KOULUTUKSIA JA TAPAHTUMIA – MUUTAMIA ”MAISTIAISIA”

7.1. PIKI – Pienten lasten kiusaamisen ehkäisy

Jo edellisvuonna käynnistynyt, Alli Paasikiven säätiön tukema Pienten lasten kiusaamisen ehkäisyhanke jatkui suunnitelmien mukaisesti koko kevään ajan. Mukana oli viisi paikkakuntaa (Ylöjärvi, Orimattila, Kirkkonummi, Leppävirta ja Ilmajoki), joissa kussakin oli viisi seurakuntien ryhmää ja viisi päivähoiton ryhmää mukana. Pilotoinnissa saatiin merkittävää ammatillista palautetta, arviointia toimintamallin ja materiaalin suunnitteluun sekä toteuttamiseen eri ikäisten lapsiryhmissä. Pilottikunnille järjestettiin syksyn alussa palautepäivä, jolloin koko pilotointiprosessia käytiin läpi kaikkien osapuolten näkökulmista.

Elokuussa julkaistiin PIKI-kuvakirja sekä Mun ja Sun juttu -ohjaajan materiaali.

Kokonaisuuteen kuuluva PIKI-materiaalipaketti tunnetaitokortteineen ja pöytänukkeineen toteutui. Piki-materiaalit saivat julkaisun jälkeen hyvää julkisuutta lehdistön (Helsingin Sanomat ja useat maakuntalehdet, kuvalehdet), radion ja verkkojulkaisujen kautta. Piki-kuvakirja oli ehdokkaana myös Finlandia Junior -kilpailussa.

Tiina Haapsalo kirjoitti PIKI-teeman mukaisia artikkeleita jokaiseen Pikkuväki-lehden numeroon.

PIKI-koulutuksia toteutettiin useita eri puolilla Suomea kuntien ja seurakuntien varhaiskasvatuksen ammattilaisille. PIKI oli mukana SLK:n järjestämässä neuvottelu- ja messutapahtumissa sekä esim. Kasvatuksen päivät, Lastensuojeluliiton neuvottelupäivillä ja Varhaiskasvatusmessuilla. PIKI toimintamalli pääsi mukaan myös hallituksen LAPE-hankkeseen suosituksena ottaa se toimintamalliksi varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyssä.

7.2. Lapset innovaattoreina

Lapset innovaattoreina -hankkeella pyrittiin jalkauttamaan suomalaisen yhteiskunnan eri toimijoiden käytänteisiin mallia, jossa kehittämisohjelman hengen mukaisesti lapset ja nuoret nostetaan keskiöön myös kuulemisen tapojen innovatiivisina tuottajina, ei vain kuultuina ja osallisina. Hanke tähtäsi lasten ja nuorten oman luovuuden ja innovatiivisuuden käyttämiseen osallisuuden välineenä sekä oikeanlaisten kuulemismenetelmien kehittämisen eri tilanteisiin.

Koulutustapahtumat toteutuivat hankkeen puitteissa Myös lasten kuulemiseen tähtäävä INNOpolipeli valmistui.

7.3. Virsivisa

Virsivisa käynnistettiin yhteistyökumppaneina PTK, Opetushallitus ja Kirkkohallitus. Virsivisa sai projektityöntekijä toukokuussa.

Virsivisakausi 2016–2017 alkoi kevätkaudella markkinoinnilla ja tiedotuksella eri kanavissa. Virsivisaan ilmoittautui lähes 4000 koululaista, mitä voidaan pitää kiitettävänä määränä, vaikka tavoitteesta jäätin. Virsivisaa koskeva yleinen keskustelu oli myönteistä ja palaute hyvää huomioiden se, että kouluille tarjotaan lukuisia muitakin hankkeita.

Virsivisatyöryhmä aloitti syksyllä työnsä kouluvisan ja paikallisvisan tehtäväpakettien parissa. Reformaation merkkipuoden teemat huomioitiin sisällöissä. Virsivisan verkkosivuille toteutettiin äänitteitä visan virsistä yhteistyössä ammattimuusikoiden sekä Helsingin Kannelmäen seurakunnan lasten kanssa.

Virsivisakausi jatkuu toukokuulle 2017.

7.4. Kirkon kasvatuksen päivät

Luovuttuaan lapsityönohjaajien ja teologiiden neuvottelupäivistä SLK liittyi mukaan Kirkon kasvatuksen päiville omalla vahvalla ohjelmatarjonnallaan. Kasvatuksen päivät järjestettiin tammikuussa Jyväskylässä. Ohjelmakokonaisuutta rakennettiin yhteistyössä Kirkon Lapsityönohjaajat ry:n ja Kirkon lapsityön teologit ry:n edustajien kanssa.

SLK:n osuus sisälsi yhteisen kasvunkaariajattelun pohjalta tuotetun Yhdessä lasta ja nuorta varten -ohjelmakokonaisuuden. Lisäksi neuvottelupäivillä oli kanavia eri teemoista, mm. Kavereita nolla, Kymmenen teesiä vanhemmille, Kirkkomuskari, Tytöt ja pojat Jumalanpalveluksen tekijöinä sekä Raamattuleikki. Kaikissa kanavissa onnistuttiin hyvin, muutamat kanavat olivat jopa ”loppuunmyytyjä” ja saatu palaute oli kiitävää.

Näyttelytilassa oltiin mukana omalla osastolla, ja siellä toteutetut ”maistiaiset” koulutussisällöistä onnistuivat. Osasto herätti kiinnostusta, ja ohikulkijat pysähtyivät aktiivisesti keskustelemaan kahvimukin äärelle.

Tapahtuman yhteydessä järjestettiin iltatilaisuus, Nuori kirkon Tähtihetkiä, joka avasi uuden järjestön tehtäväkenttää ja yhteistyötä.

7.5. Yhtymätapaaminen

Suurten seurakuntien ja seurakuntayhtymien tapaaminen järjestettiin Helsingissä 10.2. Tilaisuus kokosi n. 20 osallistujaa eri puolilta Suomea keskustelemaan ajankohtaisista asioista.

7.6. Lapsimessut

Lapsimessuilla kohdattiin perheitä aktiivisesti. Osaston peilit, liitutaaluseinät ja liukumäki pysäyttivät satoja perheitä SLK:n esille nostamien vanhemmuuden teesien ääreen. Saa puhua! -viesti lomittui Vanhemmuuden teesien muihinkin lapsen ja vanhemman hyvää vuorovaikutusta tukeviin kommentteihin. Uskonnon lähestyminen tuntui olevan perheille mutkattomampaa kuin esim. kolme vuotta sitten. Lastenkirkko-lehteä otettiin mielellään, ja monet perheet pysähtyivät kiittämään siitä, että ”kirkko” oli tärkeiden teemojen kanssa läsnä.

Sunnuntaina Lapsimessujen vierailijoita kokoontui Muskarikirkkoon.

7.7. Suvilaivalla Tukholmaan

Kesäkuun alussa järjestettiin vuorokauden mittainen Suvilaiva-risteily Turusta Tukholmaan ja takaisin toisen kerran. Osallistujia oli 184, mikä on enemmän kuin ensimmäisellä kerralla. Risteily oli avoin myös pyhäkoululaisille perheineen lapsikuorolaisten ja pyhäkoulun ohjaajien lisäksi.

Suvilaiva-risteily onnistui hyvin. Tavoitteet saavutettiin niin perheiden kohtaamisessa, kuorolaisten ja pyhäkoululaisten mukaan tulossa, workshoppien sisällöissä kuin laivan ohjelmatarjonnassakin. Palautteen mukaan Suvilaiva toimi loistavasti 9 kuoron yhteisöllistäjänä ja yhteisenä kevätretkenä. Yhteistä laulua olisi toivottu ohjelmaan sisältyvän enemmänkin. Musiikilliset workshopit olivat pidettyjä (rumpu-workshop, laula mikkiin -workshop, muskari-workshop).

7.8. Varhaiskasvatusmessut

Varhaiskasvatusmessuille Helsingin Wanhassa Satamassa 7.10.2016 osallistuttiin omalla ohjelmalla, jossa oli esillä 4 teemaa: varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus, pedagoginen johtaminen, lapsen ajattelun kehittyminen, kirkkomuskari. Osallistuminen oli runsasta ja sali jokaisen teeman osalta lähes täynnä. Saatu palaute oli positiivista.

7.9. Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät

Neuvottelupäivät järjestetään Tampereella 22.–23.9.2016. Tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa tehtiin yhteistyötä Kirkon Lastenohjaajat ry:n, Tampereen hiippakunnan, Tampereen seurakuntayhtymän, lähialueen seurakuntien, KKP:n sekä Seurakuntaopiston kanssa. Paikallinen seurakunta oli kiitettävän vahvasti läsnä päivien suunnittelussa ja toteutuksessa. Päivien suosio yllätti ja osallistujamäärää kasvatettiin n. 30 osallistujalla. Yhteensä osallistujia oli noin 350. Kysyntää olisi ollut enemmänkin, mikä huomioitiin vuoden 2017 neuvottelupäivien suunnittelussa.

Vuonna 2016 PTK:n työntekijä osallistui neuvottelupäivien suunnitteluryhmään, kun erillisistä aamu- ja iltapäivätoiminnan neuvottelupäivistä päätettiin luopua. Työryhmä sai pohdittavakseen, miten huomioida AIP:n työntekijät seuraavan vuoden neuvottelupäivillä. Päätettiin, että vuoden 2017 varhaiskasvatuksen neuvottelupäivillä AIP:llä on oma kanava; AIP:n erityiskysymykset on pyritty huomioimaan tapahtumaa rakennettaessa monipuolisesti.

8. KANSAINVÄLISIÄ YHTEYKSIÄ

8.1. Ecce

Toukokuussa (9.–13.5.2016) osallistuimme kristillisen kasvatuksen ECCE-konferenssiin ([the European Conference on Christian Education](#)) Lontoossa. Konferenssiin osallistujat tulivat eri puolilta Eurooppaa edustaen eri kirkkokuntia. Osallistujat olivat seurakuntien kasvatuksen työntekijöitä. Yhteisenä huolena osallistujien kesken nousi kiristynyt taloudellinen tilanne ja seurakunnan kasvatuksen työntekijöiden väheneminen. Suuressa osaa seurakunnista kasvatuksen toimintaa pyöritettiin vapaaehtoistyöntekijöiden avulla ja seurakunnan työntekijän roolin ollessa enemmän koordinoiva.

Konferenssissa käsiteltiin monipuolisesti kristillisen kasvatuksen teemoja: esim. miten kohdata lapsen hengelliset kysymykset, varhaislapsuuden erityispiirteet ja kysymykset, rukous ja sen merkitys varhaislapsuudessa, ekumeeniset mahdollisuudet perheiden parissa tehtävän työn suhteen.

Seuraavan kerran konferenssin järjestetään viiden vuoden päästä Berliinissä.

8.2. Kirkkomusiikkisymposium Göteborgissa 9.–11.9.

Joka viides vuosi järjestettävä pohjoismainen Kirkkomusiikkisymposium Göteborgissa (9.–11.9.2016) tarjosi laajan kattauksen klassisen kirkkomusiikin konsertteja, erityisesti kuoro- ja urkumusiikissa. Näiden lisäksi vietettiin runsasta jumalanpalveluselämää, ja tarjolla oli mittava määrä erilaisia workshoppeja ja keskustelutilaisuuksia. Tänä vuonna teemana oli Ett gemensamt Kosmos.

Symposium osoitti nuorisokuorojen vahva esiintuloa (Ruotsi, Tanska, Norja). Tekeminen oli erittäin laadukasta, lähes ammattimaista. Ruotsissa on esimerkiksi panostettu ns. kirkon nuorisokuoroon, johon on haku ympäri Ruotsin ja joka toimii periodimaisesti harjoitellen ja esiintyen.

Huoli kohdistui lasten ja koululaisten laulamiseen. Tätä oli teemoitettu keskustelutarjolla, jossa oli osallistujia Tanskasta, Norjasta ja Ruotsista. Mutta huoli on yhteinen läpi pohjoismaiden. Näissä kolmessa maassa on tällä hetkellä käynnissä erityiset kouluprojektit.

Jumalanpalveluksissa oli yritys tehdä ”jotakin toisin”. Usein se tarkoitti kirkkotilan monimuotoista käyttöä, mutta tietysti myös uutta musiikkia; uusia soittimia. Huomiota herätti ns. kansanmusiikin elementtien näkyminen kirkkomusiikissa, erityisesti Islannissa.

Alle kouluikäisten lasten musiikki ei ollut lainkaan esillä tapahtumassa.

Ryhmän omalla vierailulla Göteborgin alueen suomalaisen seurakuntatyön toimintaan kävi kuitenkin ilmi, että siellä on Kirkkomuskaritoimintaa kirkkomuskarimateriaalein.

Seuraava Pohjoismainen Kirkkomusiikkisymposium järjestetään Helsingissä vuonna 2021.

8.3. Euroopan Godly Play -konferenssi Latviassa

Euroopan Godly Play -konferenssin Latviassa (9.–12.9.2016) osallistui Anita Ahtiainen, jopa piti siellä myös työpajan Godly Connections. Siinä avattiin lasten tapaa liittää arkikokemuksensa Godly Play -työskentelyihin. Konferenssin yhteydessä pidettiin kokouksia, joissa luotiin sopimuksia Godly Play -

koulutustoimintaan liittyvistä käytännöistä. Suomesta oli konferenssissa kolme muuta osallistujaa. Suomen Godly Play -toiminnan kehittämiseen liittyi innostuneesti alkanut ajatus aloittaa uusi GP-tila yhteistyössä Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan ja hiippakunnan kanssa. Asiasta käytiin neuvotteluja pitkin syksyä. Sopivaa tilaa ei vielä löydetty, mutta asiaa valmistellaan eteenpäin.

9. KOTIMAISET YHTEYDET

8.1. Kirnu

Säännöllisessä Kirnu-yhteistyössä olivat mukana Poikien ja Tyttöjen Keskus, Nuorten Keskus, Suomen Lähetysseuran kasvatustyö sekä kirkkohallituksen suomenkielinen ja ruotsinkielinen kasvatus.

8.2. Kirkkohallitus

Kirkkohallituksen kanssa on solmittu yhteistyösopimus, joka suuntaa toiminnan yhteistä tavoitetta palvelemaan suuntaan.

8.3. Jäsenseurakunnat

Järjestön jäsenenä oli 315 seurakuntaa.

8.3. Kirkkopalvelut ja Seurakuntaopisto

Kirkkopalvelujen kanssa tehtiin sääntöpohjaista yhteistyötä. Pääsihteeri oli Kirkkopalvelujen ja Seurakuntaopiston säätiön hallituksessa. Järjestön nimeämät edustajat Kirkkopalvelujen valtuustossa olivat Kimmo Reinikainen ja Heikki Hiilamo. Järjestön edustaja oli myös Seurakuntaopiston oppilaitoksen johtokunnassa. Seurakuntaopiston Agricolan kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä erityisesti koulutuksen osalta.

8.4. Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy

Järjestö omisti enemmistön Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy:n osakkeista. Pääsihteeri Lasse Halme oli hallituksen puheenjohtaja, ja muut järjestön nimeämät hallituksen jäsenet olivat Eija Kallinen ja Hannu Laukkanen.

8.5. Yhteiskunnalliset yhteistyötahot

Järjestö toimi yhteiskunnallisten tahojen ja järjestöjen yhteistyöverkostossa. Pääsihteeri Lasse Halme oli Lastensuojelun Keskusliiton hallituksen jäsen.

10. HALLINTO JA TALOUS

10.1. Vuosikokous

Vuosikokous pidettiin 16.5.2016 järjestön toimistolla. Puheenjohtajana toimi Merja Forsman. Sääntömääräisten asioiden lisäksi päätettiin ensimmäisen kerran järjestöjen yhdistymisestä Seurakuntien Lapsityön Keskuskeskuksen osalta.

10.2. Johtokunta

Johtokunta piti kuusi kokousta. Johtokunnan jäsenet olivat:
Kirkkoherra Kimmo Reinikainen, puheenjohtaja

Johtava perheneuvoja Heli Pruuki, varapuheenjohtaja
Opettaja Taina Tammekann
Pastori Leena Haarala
Hiippakuntas sihteeri Juha Antikainen
Opetusneuvos Pekka Iivonen
Professori Heikki Hiilamo
Lapsityönohjaaja Päivi Yli-Korpela
Toiminnanjohtaja Kai Laitinen
sekä
Pääsihteeri Lasse Halme, esittelijä

10.3. Neuvottelukunta

Neuvottelukunta osallistui johtokunnan kokoukseen kaksi kertaa. Neuvottelukunnan jäsenet olivat:
Johtava varhaiskasvatuksen ohjaaja Päivi Hyystinmäki-Suomi, Tampereen hiippakunta
Kirkkoherra Juha Kainulainen, Kuopion hiippakunta
Kanttori Heini Kataja-Kantola, Lapuan hiippakunta
Varhaiskasvatuksen lähiesimies Saija Kivelä, Oulun hiippakunta
Johtava lapsityönohjaaja Johanna Rytönen, Turun arkkihiippakunta
Työalojohtaja Pirjo Tiippana, Mikkelin hiippakunta
Lapsityönohjaaja Kirsi Vuorikivi, Helsingin hiippakunta
Perhetyönohjaaja Kirsi Kanerva (vuosikokoukseen asti) ja lapsityönohjaaja Elina Huttunen (vuosikokouksesta eteenpäin), Espoon hiippakunta

10.4. Talous

Tilikauden ylijäämä oli 111.387,42 euroa (-17.688,98 vuonna 2015). Taseen loppusumma oli 3.028.870,41 (2.998,061,48 vuonna 2015).

TYÖNTEKIJÄT

Anita Ahtiainen, TM, pastori, Godly Play -trainer, kouluttaja, päätoimittaja
(Pyhäkoululehti, Lastenkirkko)
Pyhäkoulun ja jumalanpalveluselämän kehittäminen, kodin ja seurakunnan yhteyttä vahvistavat toimintatavat

Tiina Haapsalo, lapsityönohjaaja, draamapedagogi, työnohjaaja, kouluttaja
Draamapedagogiikka, päivähoidon uskontokasvatus, kirkkopedagogiikka, työyhteisöjen tunnetaitokoulutus, työnohjaus

Lasse Halme, pastori, TT, pääsihteeri, henkilöstöpäällikkö, vastaava päätoimittaja
(Pikkuväki, Pyhäkoululehti, Lastenkirkko)

Johanna Heikkinen, TM, KK, lastentarhanopettaja, sosionomi, kirkon nuorisotyönohjaaja
Varhaiskasvatuksen pedagogiikka

Virve Luomaniemi, MMK, koulutusassistentti (osa-aikainen)

Milla Nevanlinna, FM, järjestö- ja taloussihteeri 12.10.2016 asti

Kirsi Pohjola, YTT, kouluttaja, 2. päätoimittaja (Pikkuväki), 30.1.2016 asti
Lapsuus- ja perhetutkimus, kirkon varhaiskasvatus, mediakasvatus

Pia Ruuskanen, toimistoassistentti,

Erja Saarinen, toimittaja, tiedottaja, toimitussihteeri, (Pyhäkoululehti)

Marjo Suominen, toimittaja, 2. päätoimittaja ja toimitussihteeri (Pikkuväki), verkkovastaava

Mari Torri-Tuominen, MuM, kanttori, kouluttaja
Musiikki ja musiikkikasvatus, jumalanpalveluselämä

TYÖRYHMÄT

Tapahtumat

Virsisivisa-työryhmä

Kanttori Marianna Pellinen, Kuusankosken seurakunta
Luokanopettaja Terhi Niinimaa, Tampere
Asiantuntija Teija Tuukkanen, kirkkohallitus
Virsisivisan projektisihteeri Riikka Jäntti
Erja Saarinen, SLK
Mari Torri-Tuominen, SLK

Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät 2016, suunnitteluryhmä

Asiantuntija Raija Ojell, kirkkohallitus
Lastenohjaaja Merja Forsman, Kirkon Lastenohjaajat ry
Lastenohjaaja Mikko Kalliomäki, Kirkon Lastenohjaajat ry
Seurakuntapastori Hannele Juutinen, Messukylän seurakunta, Tampere
Kasvatustyön pastori Kirsi Hakala, Tampereen seurakunnat
Lapsityönohjaaja Leena Leppänen, Tampereen seurakunnat
Pyhäkouluteologi Matti Eteläsaari, Tampereen seurakunnat
Muskariopettaja Maria Joutsu-Laine, Ylöjärven seurakunta
Työalojohtaja Satu Reinikainen, Nokian seurakunta
Asiantuntija Mikko Sulander, Tampereen hiippakunta
Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola

Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät 2017, suunnitteluryhmä

Kouluttaja Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola
Hiippakuntasihteeri Juha Antikainen, Kuopion hiippakunta
Lastenohjaaja Mervi Forsman, Kirkon Lastenohjaajat ry
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Riitta Immonen, Kuopion seurakuntayhtymä
Kouluttaja Maara Kosonen, PTK

Asiantuntija Heljä Petäjä, kirkkohallitus
Tiina Haapsalo, SLK
Johanna Heikkinen, SLK

Julkaisut

Pyhäkoululehden toimituskunta

Toimittaja Sini-Maaria Kangas, Kirkkonummi
Tuottaja Mervi Ritokoski, Yhteisvastuu/Kirkkopalvelut
Toimittaja Aila Alarotu, Helsinki
Kouluttaja Anita Ahtiainen, SLK
Toimitussihteeri Erja Saarinen, SLK

Pikkuväen toimitus

Kouluttaja Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola
Lapsityönohjaaja Noora Hynynen, Mikaelin seurakunta, Helsinki
Lapsityönohjaaja Minna Kaihlanen, Tampereen seurakuntayhtymä,
Lapsityönohjaaja Terhi Makkonen, Hyvinkään seurakunta
Perhetyöntekijä Sirpa Nieminen, Riihimäen seurakunta
Lapsityönohjaaja Marjatta Nuutinen-Koittola, Seinäjoen seurakunta
Tiina Haapsalo, SLK
Marjo Suominen, SLK

Pikkuväen päiväkerholiite 2016–2017

Lastenohjaaja Henna Ahrikkala, Hervannan seurakunta, Tampere
Kouluttaja Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola
Lapsityönohjaaja Piia Muurikainen, Mäntsälän seurakunta
Lapsityönohjaaja Jasmin Nisunen, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä
Lastenohjaaja Margit Pulkkinen, Roihuvuoren seurakunta, Helsinki

Pikkuväen perhekerholiite 2016-2017

Nuorisotyönohjaaja Kirsi Härme, Somero
Perhekasvatustyöntekijä Marjukka Luoma, Tapiolan seurakunta, Espoo
Nuorisotyönohjaaja Pirjo Myllärniemi, Tuomiokirkkoseurakunta, Espoo
Toimittaja Päivi Romppainen, Espoo

Pikkuväen liikuntaliite

Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola
Mikko Mäkelä, kirkkohallitus
Marjo Suominen, SLK

Pieni on Suurin -lehden kehittämisryhmä

Anita Ahtiainen, SLK
Lasse Halme, SLK
Johanna Heikkinen, SLK
Toimitusjohtaja Hannu Laukkanen, Espoo

Graafikko Suvi Sievilä, Espoo
Erja Saarinen, SLK
Marjo Suominen, SLK

Pieni on Suurin -lehden toimituskunta

Kouluttaja Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola
Lapsityönohjaaja Minna Kaihlanen, Tampereen seurakuntayhtymä,
Hiippakuntasihteeri Saija Kronqvist, Oulu
Kouluttaja Satu Reinikainen, Seurakuntaopisto-Agricola
Anita Ahtiainen, SLK
Johanna Heikkinen, SLK
Marjo Suominen, SLK

Pieni on Suurin lehti, Päkän vinkit -liite

Tutkija Jessi Orpana, Helsingin yliopisto
Vastaava lastenohjaaja Eleonora Printz, Parkanon seurakunta
Kouluttaja Satu Reinikainen, Seurakuntaopisto-Agricola
Anita Ahtiainen, SLK
Erja Saarinen, SLK

Pieni on Suurin lehti, Pulmun jyväsiä -liite

Kouluttaja Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola
Varhaiskasvatuksen työalajohtaja Heli Heikkilä, Heinolan seurakunta
Susanna Lehtinen
Leila Leppälä
Lapsityönohjaaja Jasmin Nisunen, Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä

Koulutuskalenteri 2017 -toteutusryhmä

Kouluttaja Kaisa Aitlahti, Seurakuntaopisto-Agricola
Graafikko Aura Vilkuna, Helsinki
Anita Ahtiainen, SLK
Marjo Suominen, SLK

Lastenkirkko-media: (vuonna 2016 tämä oli hallinnollisesti Espoon seurakuntien ryhmä)

Lastenkirkon digitaalisen sisällön ohjausryhmä:
puheenjohtaja Urpu Sarlin, Espoon seurakunnat
hankekoordinaattori Tommi Heinäjärvi, PTK ry
Anita Ahtiainen SLK
Iris Sotamaa, Vantaan seurakunnat
Erja Piipponen, Helsingin seurakunnat
Seppo Vesala, Lahden seurakunnat
Matti Salminen, Yli-Tornion seurakunta
Tarja Suomalainen, Keravan seurakunta
Mari Huotari, Seurakuntaopisto
Merja Tapio, Kuopion seurakunnat
Leena Hautala, Seinäjoen seurakunta
Paula Heino, Turun ja Kaarinan seurakunnat

Lastenkirkko, digitaalisen sisällön toimitus

Graafikko Johanna Nordblad
Hankekoordinaattori Tommi Heinäjärvi
Markus Kartano, helsingin seurakunnat
Tiitus Hopia, Varkaus

Lastenkirkko-lehden toimituskunta

Toimitussihteeri Kaisa Raittila
Kouluttaja Satu Reinikainen, Seurakuntaopisto
Kustannustoimittaja Rauna Sirola, Lasten Keskus ja Kirjapaja OY
Reeli Karimäki, Vantaan kaupungin kulttuuri

Katso silmiin ja rakasta, 10 teesiä vanhemmille

Kaisa Aitlahti, SLK
Raija Ojell, Kirkkohallitus
Ville Kormilainen, Helsinki
Merja Korhonen, Vanhempainliitto
Anita Ahtiainen, SLK

Mikkelinpäivän virikemateriaali

Johanna Heikkinen, SLK
Mari Torri-Tuominen, SLK
Anita Ahtiainen, SLK